

Dotze anys després del Manifiesto, els defensors del castellà es tornen a organitzar

Retorn a abans d'ahir

Ha nascut, gens espontàniament, la Coordinadora de Afectados en Defensa de la Lengua Castellana. Al seu darrere hi ha un teixit de relacions que van de l'advocat ultra al catedràtic jubilat, passant pel professor d'institut i la innocent mare de família. EL TEMPS ho posa al descobert.

Article publicat, en forma de pregunta-resposta, a l'últim número de la revista *La Cervantina*, òrgan d'expressió de l'associació Acció Cultural Miguel de Cervantes, activa defensora del castellà a Catalunya (traduït del castellà):

—*Com pot ser que els mitjans de comunicació, atents als problemes socials, no qüestionin el problema lingüístic evident a Catalunya, una qüestió que, essent tan patent al carrer com en la Constitució i l'Estatut, no apareix en l'administració pública, ni en les institucions catalanes ni en l'ensenyament?*

—Per la mateixa raó que tampoc no apareixen escrits ni apel·lacions antinacionalistes, i en canvi apareixen profusament escrits abonant des de una major autonomia a la pura i simple independència.

—*Però és de suposar que entre els sis milions de ciutadans de Catalunya, hi haurà algú a qui li agradi més la unitat de l'estat espanyol que els nacionalismes disgregants. I és evident l'existència d'una meitat de ciutadans castellanoparlants. Per què, en un país constitucionalment lliure, i amb teòrica llibertat d'impresió i expressió, no es ventilen aquests assumptes?*

—Perquè ni són moda, ni són grats, es considera de mal gust parlar-ne i a més no generen notícies.

—*Llavors, és que estan la premsa i els mitjans de comunicació social tan emmordassats respecte a la defensa de la unitat espanyola com ho van estar durant el franquisme per a la defensa dels nacionalismes perifèrics?*

—Això sembla, si més no en els diaris de Catalunya. Tot i això pot haver-hi altres factors de capitalisme d'empreses o joc polític. Però la causa primordial és que ni el problema lingüístic, ni l'antinacionalisme no han generat notícies fins ara.

—*I, com es generen notícies?*

—Doncs ens ho va dir un cop un cert

polític que va ser conseller de la Generalitat: sortint al carrer, produint escàndol i enrenou a la ciutat.

—*O sigui que...*

—Sí; això. Així s'entén ara la democràcia.”

El joc de preguntes i respostes va signat amb un pseudònim, “Lanzas de Guzmán”, que remet amb tota probabilitat al president de l'associació i a la vegada director de la revista, el catedràtic d'universitat, ja retirat, Manuel de Guzmán.

L'article ofereix unes quantes claus imprescindibles per a comprendre les accions de les últimes setmanes en contra de la immersió lingüística protagonitzades públicament per l'anomenada Coordinadora de Afectados en Defensa de la Lengua Castellana (CADECA), estretament vinculada —encara que fins ara no s'hagi dit— a Acció Cultural Miguel de Cervantes. El discurs ideològic gira entorn de tres premisses: primera, a Catalunya existeixen dues comunitats en conflicte lingüístic; segona, la Generalitat (és a dir, el nacionalisme) practica una dictadura lingüística que violenta els drets dels castellanoparlants i vulnera la legalitat constitucional; i tercera, tot això passa amb la connivència de tots els mitjans de comunicació, que són còmplices de la situació. Situació d'ofec davant la qual només queda una sortida: fer soroll, sortir al carrer, generar notícia per la via directa.

Aquesta és la línia argumental que els sectors més actius i radicals en la defensa del castellà han anat elaborant durant els últims anys i que per fi aquest estiu ha tingut la seva concreció, la CADECA, coordinadora formada bàsicament per pares d'alumnes oposats al sistema d'immersió lingüística que a partir d'enguany s'aplica a la majoria de centres de primària pública de Catalunya. La seva petició concreta és, segons es llegeix en les instàncies que han presentat en una desena d'escoles, que els seus fills rebin “la totalitat” de l'ensenyament en llengua castellana, excepte el català i la llengua estrangera que correspongui. No es tracta, doncs, d'una reivindicació bilingüista en favor d'un ensenyament mixt en català i castellà, sinó d'una proposta per a separar físicament en aules diferents els alumnes segons la llengua vehicular de l'ensenyament.

El sistema d'immersió lingüística és el principal

SALOU I EL CERVELL GRIS

La Coordinadora contra la immersió lingüística neix a la població costanera de Salou (el Tarragonès). Salou és un punt de

referència bàsic de les seves activitats, la majoria dels membres de la CADECA hi resideixen, i és a Salou on aquesta va ser gestada organitzativament. Hi han confluït diversos factors. D'una banda, el col·lectiu de població immigrada —procedent bàsicament de l'Aragó, La Rioja i Navarra— representa actualment més d'un 50% del cens total, xifrat en gairebé 9.000 persones. L'economia de Salou depèn quasi exclusivament dels centenars de milers de turistes que anualment deixen la seva petjada a la ciutat, amb la lògica despersonalització que això significa. Un altre problema que afecta la cohesió social a

tament local i separades entre si més per rivalitats i protagonismes personals que no pas per raons ideològiques. Dels partits tradicionals, només CiU i PP estan representats a l'Ajuntament, i molt minoritàriament. Salou és un fet econòmic potent i indiscutible, però tot just comença a definir la seva identitat com a poble, amb tot el que això comporta.

Damunt d'aquest brou de cultiu ha actuat la voluntat política d'una sèrie de personatges que, alguns donant la cara públicament i els altres movent els fils des de l'ombra, han organitzat coordinadament el moviment de resistència contra l'ensenyament

molts anys professor de filosofia i psicologia a la Universitat de Tarragona, i de l'any 1985 al 1990 va ocupar el càrrec de director de l'Escola de Treball Social de Tarragona, que depèn de l'arquebisbat. Mentre va tenir responsabilitats en el món acadèmic Gutiérrez no va mantenir mai actituds contràries a la normalització lingüística. El seu anticatalanisme es va manifestar durant aquests anys en l'àmbit privat, bàsicament a través de les opinions formulades en xerrades o debats a què acudia com a públic. Home de gran cultura i facilitat de paraula, admirador del món germànic com a conseqüència dels seus estudis filosòfics i de la seva estada com a professor universitari a Colònia, on va viure durant dotze anys, actualment està jubilat i es dedica a dirigir la revista *Salou*, mensual i d'àmbit local, de la qual és també el propietari.

Però a Gutiérrez, la notorietat dins de Salou li ve donada sobretot pel seu paper capdavanter en el moviment segregacionista. Ell manté que precisament aquest protagonisme li va reportar greus conseqüències professionals, i concretament està convençut que va ser destituït com a director de l'Escola de Treball Social, l'any 90, per les pressions directes del llavors president de la Diputació de Tarragona i alcalde de Vila-seca: Joan Maria Pujals, actual conseller d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya i principal objectiu dels atacs de CADECA. Com a representant del moviment segregacionista, Gutiérrez no va fer mostra mai de l'anticatalanisme que tots li coneixien.

Però després de la segregació, el professor jubilat dona el primer pas polític significatiu. Davant la imminència de les eleccions locals de 1991, promou la formació d'una candidatura municipal destinada a captar el vot de la immigració, anomenada Nou Salou. Nou Salou és l'única candidatura que especifica en la seva propaganda electoral —íntegrament en castellà— el lloc de naixement dels candidats. Dels 13, nou són nascuts fora de Catalunya. En la candidatura de Nou Salou, a més de Daniel Gutiérrez —que ocupava el número dos de la llista— hi figuraven tres salouencs que després estarien en primera línia de la CADECA: **José Àvila**, professor d'EGB a l'escola Santa Maria del Mar de Salou, interventor del PP en les últimes eleccions, nascut a Càceres; **Àngela Diest**, patronista industrial nascuda a Saragossa; i **Asunción García**, nascuda al País Basc, que fa d'ATS a Vila-seca, on ha intentat promoure amb escàs èxit les activitats de CADECA.

objectiu dels atacs de la coordinadora de "Padres Afectados en Defensa de la Lengua Castellana".

RAFA GIL

Salou és l'accentuada fragmentació i polarització política. El sistema de partits salouenc és un producte directe del llarg i costós contenciós mantingut pel poble per aconseguir la segregació de Vila-seca, un plet que va mantenir durant anys interessada tot Catalunya i que va fer perillar greument i fins l'últim moment la construcció del Parc d'Atraccions Tibigardens. Immediatament després de la segregació, l'any 90, el moviment segregacionista, que s'havia mantingut unit fins aleshores, es va partir en tres formacions polítiques diferents, d'àmbit estric-

ment en català. Uns personatges que no són precisament "pares anònims afectats per la política lingüística de la Generalitat que han decidit coordinar-se espontàniament", com repeteix insistentment CADECA.

El nom clau a Salou és Daniel Gutiérrez. Malgrat que se'l pot considerar amb tota certesa el pare intel·lectual i creador de CADECA, el seu nom no havia aparegut fins ara en cap de les informacions periodístiques sobre el tema. Gutiérrez no és un qualsevol. Nascut a Lleó, resideix a Catalunya des de l'any 1971. Ha estat durant

Però Nou Salou, malgrat les previsions de Gutiérrez –que pensava que s'enduria els vots d'una majoria de la població immigrada de Salou– només va obtenir un regidor dels tretze possibles. Els resultats el van deixar també fora de l'Ajuntament. Amb l'agreujant que al cap de pocs mesos el regidor escollit de Nou Salou, Paco Germà –un conegut empresari d'hostaleria gens sospitós d'anticatalanisme–, es desvincula del partit i deixa Nou Salou sense representació al consistori. A partir d'aquell moment, l'única via d'influència política que li queda a Gutiérrez és la publicació que dirigeix, la revista *Salou*. I és des d'aquesta revista que es llança la primera advertència pública contra el procés de normalització del català a l'ensenyament. Així, l'anunci que el col·legi Europa de Salou posarà en pràctica a partir del proper curs el sistema d'immersió lingüística seguint les disposicions de la Generalitat provoca l'aparició d'un agressiu article a la revista de Gutiérrez en què s'afirmen coses com la següent (traduït del castellà): "...des de l'administració autonòmica s'afavoreix allò que ens diferencia i s'està arrencant allò que ens uneix. Això és un abús que porta insensatament a l'empobri-

ment cultural i en últim terme a la guerra civil". La contundent amenaça va signada per "Nou Salou, comisión de cultura y enseñanza". És el tret de sortida de la campanya. Poc després, al mes de juny, un grup de pares del col·legi públic Reis Catòlics de Barcelona es manifesta davant de l'escola contra el sistema d'immersió i reclama l'ensenyament íntegrament en castellà per als seus fills. Els pares tenen el suport de l'associació Acció Cultural Miguel de Cervantes, i els representa l'advocat ultradretà Esteban Gómez Rovira.

Immediatament, Daniel Gutiérrez demana al vice-president d'Acció Cultural, Antonio Tercero, que escrigui un article per a la revista *Salou* sobre la "supressió" del castellà en l'ensenyament. Gutiérrez i Tercero mantenen una bona relació des de fa temps, ja que el segon estueja habitualment a Salou (l'escrit es publica el mes de juliol). Gutiérrez, a més, segueix des de fa temps amb interès la revista que edita Acció Cultural, que porta per nom *La Cervantina*. El contacte ja està establert. I és durant l'estiu que es gesta, a Salou, la Coordinadora de Afectados en Defensa de la Lengua Castellana, CADECA. Atès que Gutiérrez prefereix mantenir-se en l'a-

nonimat i tampoc es vol que la CADECA neixi públicament lligada a "Acción Cultural", es tria com a portaveu de la coordinadora José Ignacio Allué, un empleat del personal d'administració i serveis de la Universitat Rovira i Virgili de Tarragona, fill d'un antic i íntim amic de Daniel Gutiérrez, el val-lisoletà Aurelio Allué, que fou durant molts anys gerent de la Universitat de Barcelona a terres tarragonines. Allué –35 anys– és pare d'una nena "afectada" per la immersió que estudia al col·legi Marcel·lí Domingo de Tarragona, i presenta l'avantatge de no estar relacionat amb ambients ultradretans i no haver manifestat mai en públic cap impediment a la normalització lingüística. Una imatge moderada per intentar fer un discurs estrictament constitucionalista.

El 2 d'agost, la coordinadora fa el seu primer comunicat públic, publicat íntegrament també a la revista *Salou*, que és un autèntic programa ideològic i d'actuació basat en l'existència de dues comunitats separades dins de Catalunya. CADECA demana aules separades per a castellano-parlants i catalanoparlants; es compromet a enviar a les autoritats de les diverses comunitats autònomes informació sobre "la

9 D'OCTUBRE 1993

El País Valencià, poble d'Europa.

Manifestació 9 d'octubre.
A les 6 vesprada Pl. Sant Agustí

esquerra unida
país valencià

PER LA SOBRANIA NACIONAL

I O F I E S T A
i s a b t
d O c t u b
: O O h o r
S a n A g u
...
o m i s s i
d ' O c t u b

Per un país lliure
i solidari.

A l'esquerra, l'advocat ultra Esteban Gómez Rovira, que defensa els interessos de CADECA. A la dreta, el professor jubilat d'Universitat Daniel Gutiérrez, cervell gris de l'operació contra l'ensenyament en català, durant la campanya electoral de les municipals del 91.

situació de discriminació a què és sotmesa la població castellanoparlant de Catalunya"; en aquest sentit, i en una línia que recorda perillosament els principis del nacionalisme serbi, també anuncia el pròxim establiment de contactes amb la resta de comunitats autònomes "amb la finalitat que els seus governs i assemblees emparin el reconeixement d'aquells ciutadans oriünds seus i amb veïnatge a Catalunya". I finalment, entre altres punts, també anuncia que cada cas particular serà denunciat davant de la sala del contenciós administratiu del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, secció segona. (Segons ha pogut saber EL TEMPS, aquest últim aspecte preocupa especialment la Generalitat, posat que en aquesta secció del Tribunal Superior probablement hi tingui més capacitat d'influència la CADECA que el mateix Govern català).

La prova definitiva de la profunda implicació entre la revista que dirigeix Gutiérrez i la CADECA es troba en un pamflet repartit per la coordinadora a començaments de setembre a la porta d'una escola de Vila-seca. L'octaveta dóna a conèixer als pares d'alumnes els seus drets com a castellanoparlants i l'existència de la Coordinadora. L'octaveta acaba així: "Únete a nosotros. Infórmate llamando al 350167". És el número de telèfon de la revista *Salou*. Una relliscada impròpia.

GÓMEZ ROVIRA, O EL PRESTIGI DELS HEROIS

Per a dur a terme les accions legals, la CADECA ha contractat els serveis profes-

sionals d'Esteban Gómez Rovira. Allué ha declarat a la nostra revista que l'única relació entre la coordinadora i l'advocat ultra és la professional, i que el van contractar "perquè el coneixiem per la premsa". El fet és que, segons ha explicat a aquesta revista el mateix Antonio Tercero, Gómez Rovira va estar vinculat com a soci a Acció Cultural Miguel de Cervantes des que aquesta va ser fundada l'any 1983 per un nucli de professors d'institut i universitat. La major part d'aquests eren signants del famós Manifesto de los 2.300 en defensa dels drets dels castellanoparlants de Catalunya, fet públic dos anys abans. Gómez Rovira va abandonar formalment Acció Cultural aproximadament l'any 1988, perquè va considerar que "la llengua castellana i la unitat d'Espanya es podien defensar millor des del terreny polític". Gómez Rovira va passar a ser líder de l'organització ultradretana Juntas Españolas, tot i que va continuar assessorant legalment els seus antics companys. Sobre Gómez Rovira, Daniel Gutiérrez afirma que "té el prestigi dels herois" per la seva defensa del castellà malgrat els intents d'atemptat que ha patit.

Malgrat els esforços d'Allué per desvincular CADECA "de qualsevol signe polític extremista", EL TEMPS ha sabut de

fonts directes i visuals que joves militants de Juntas Españolas formaven part del grup de 200 membres de CADECA que es van manifestar fa quinze dies davant del Ministeri d'Educació a Madrid, després d'un llarg viatge en quatre autocars des de Catalunya. Un viatge que als pares afectats els va sortir gratuït, segons va repetir insistentment Allué davant la premsa en dies anteriors al viatge. El portaveu de CADECA no va especificar qui finançava l'expedició.

ARA, LA BATALLA LEGAL

Fins ara, la CADECA no ha tingut cap èxit concret. L'entrevista que van mantenir a Madrid amb l'Alta Inspecció del Estado va resultar un fracàs des del seu punt de vista. El Ministeri d'Educació ha donat mostres de confiança en la Generalitat de Catalunya, i aquesta assegura que compleix escrupolosament les lleis. La Conselleria d'Ensenyament està concertant entrevistes personals amb els pares afectats per explicar amb tot detall en què consisteix el programa d'immersió lingüística, i molts pares retiren les seves denúncies després de rebre la informació completa. Segons CADECA, amb aquestes entrevistes la Generalitat està duent a terme una política de coaccions amb els pares. La coordinadora, que assegura que ja són més

de 700 les denúncies presentades a tot Catalunya, ha forçat la màquina: la setmana passada desenes dels seus membres van ocupar els dos col·legis afectats de Salou per verificar si els seus fills tindrien aquest curs dret a rebre totes les classes íntegrament en castellà. Davant la negativa dels directors dels centres, representants de la coordinadora van interposar les corresponents denúncies davant la Guàrdia Civil. Les accions de la coordinadora

han generat un fort clima de crispació entre la majoria dels salouencs, que veuen irritats com el nom del poble s'està convertint injustament en sinònim d'anticatalanisme. CADECA, però, conscient que aquest és el seu joc, ha anunciat accions similars a escoles d'altres ciutats de Catalunya.

El conseller d'Ensenyament Joan M. Pujals ha explicat serenament els detalls del programa d'immersió.

D'UMBERT

Eduard Voltas